

Státní okresní archiv Plzeň-jih se sídlem v Blovicích

Místní národní výbor Zahradka

(1922) 1945–1962

Inventář

EL NAD č.: 450

AP č.: 482

Jana Mašková

Blovice 2016

Obsah

Úvod

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	6
III. Archivní charakteristika archivního fondu	7
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	8
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	9
Seznam použitých pramenů a literatury	10

Příloha

Seznam použitých zkratk	11
-------------------------	----

Inventární seznam

Úřad národního výboru

I. Úřední knihy	13
a) Účetní knihy	13
b) Pamětní knihy	13
II. Spisový materiál	13
a) Registraturní pomůcky	13
b) Spisy	13

I. Vývoj původce archiválií

Obec Zahrádka se nachází přibližně 9 km severovýchodně od města Nepomuku, na úpatí českého pohoří Brdy.

Mezi roky 1945–1949 patřila obec Zahrádka do politického okresu Přeštice. Podle vládního nařízení č. 3/1949 Sb., o územní organizaci okresů v českých zemích, se obec Zahrádka s účinností od 1. února 1949 stala součástí okresu Blovice. Od 1. ledna 1964 došlo k integraci obce Zahrádka s obcí Čížkov. Po sloučení obou obcí Místní národní výbor v Zahrádce zanikl a obec od té doby spravoval Místní národní výbor v Čížkově.

Po skončení druhé světové války v květnu 1945 začaly na osvobozeném území Československé republiky podle ústavního dekretu prezidenta republiky č. 18/ 1944 Úředního věstníku československého, o národních výborech a prozatímním Národním shromáždění, vznikat národní výbory, které se staly základem organizace veřejné správy. Postavení místních národních výborů v obci, způsob voleb do nich a výkon pravomoci stanovila vláda prostřednictvím vládního nařízení č. 4/1945 Sb., o volbě a pravomoci národních výborů. Podle vládního nařízení č. 44/1945 Sb., o volbě a pravomoci národních výborů, kterým se mění vládní nařízení č. 4/1945 Sb., o volbě a pravomoci národního výborů, a vyhláškou ministerstva vnitra č. 45/1945 Sb., o úplném znění vládního nařízení a o volbě a pravomoci národních výborů, se měl v každé obci ustavit místní národní výbor. Místní národní výbor převzal dnem svého ustavení pravomoc, kterou mělo dosud obecní zastupitelstvo, obecní rada a starosta obce.

Směrnice ministerstva vnitra č. 6 z roku 1945 a na ni navazující Prozatímní organizační řád místních národních výborů z roku 1947 určily vnitřní složení výborů, jejich pravomoci, způsoby vedení hospodaření a vedení a podepisování některých druhů písemností. Tyto dokumenty rozlišovaly národní výbory na volený sbor složený z členů národního výboru, jeho složky, (rada, předseda, referenti a komise) a na úřad národního výboru. Národní výbory byly definovány jako orgány zastupitelské a orgány veřejné správy, které v obvodu své působnosti spravují všechny veřejné záležitosti, pokud nejsou spravovány jiným veřejným orgánem. Ve věcech státní správy byly národní výbory podřízeny vládě a zároveň byla uplatněna podřízenost národního výboru nižšího stupně národnímu výboru vyššího stupně. Stanovení vnitřní organizace a způsobu, jakým mají národní výbory vykonávat svou působnost, byly v pravomoci ministra vnitra.

Hlavním orgánem národního výboru bylo plénum, které rozhodovalo o nejdůležitějších záležitostech obce. Volilo další orgány národního výboru, především radu, která vykonávala

zejména rozhodnutí pléna. Poradním orgánem rady byly komise, které volilo plénum národního výboru.

Místní národní výbor v Zahrádce byl ustaven v květnových revolučních dnech roku 1945. Nově zvolený výbor se skládal z deseti členů (Antonín Bárta, Václav Šelmát, Jan Komanec, Josef Trhlík, František Šolar, Václav Chaloupek, František Komanec, Jan Šimáně, František Jirka a František Chodora). Již 25. května 1945 byl MNV rozšířen na dvanáct členů, odstoupením Františka Chodory byli přibráni tři členové, a to Josef Končel, Josef Ježek a Jaroslav Roub.

Začátkem června 1945 byla v obci ustanovena vesnická organizace Komunistické strany Československa. V té době začaly při MNV pracovat nově ustavené komise rolnická a finanční, které byly v červenci 1946 rozšířeny o komisi zásobovací, sociální, zemědělskou, osvětovou a školskou.

Do vydání ústavního zákona č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky, měly dosavadní právní normy týkající se národních výborů ve většině případů prozatímní charakter. Ústava definovala národní výbory jako „nositele a vykonavatele státní moci v obcích, okresech a krajích“ a jejich existenci právně zakotvila jako nedílnou součást státního zřízení Československé republiky.

Na základě reformy provedené zákonem č. 280/1948 Sb., o krajském zřízení, byl od 1. ledna 1949 zřízen kraj Plzeňský, jehož součástí se stala i obec Zahrádka. Zároveň byla vládním nařízením č. 3/1949 Sb., o územní organizaci okresů v českých zemích, provedena reorganizace okresů. Obec Zahrádka tímto přešla ze správy okresu Přeštice do správy okresu Blovice.

V roce 1949 byl vydán mj. zákon č. 268/1949 Sb., o matrikách. Na jeho základě byla v Plzeňském kraji určena sídla matričních obvodů a stanoven jejich územní rozsah. Národní výbory převzaly vedení matričních knih od roku 1950, církevní knihy se k 1. lednu 1950 uzavřely a staly se majetkem státu. Původní farní obvod pro obec Zahrádka se nacházel ve Vrčeni, stejně jako sídlo matričního obvodu, kam byla obec Zahrádka od 1. ledna 1950 zařazena.

V únoru 1950 proběhla podle § 27 odst. 1 vládního nařízení č. 14/1950 Sb., o organizaci místních národních výborů, reorganizace MNV Zahrádka. Na základě výše uvedeného vládního nařízení byly nově národní výbory rozděleny do čtyř kategorií podle počtu obyvatel a od toho se odvíjely jejich kompetence. MNV Zahrádka byl s počtem 166 obyvatel zařazen do I. kategorie.

V roce 1950 byl MNV Zahrádka rozšířen ze dvanácti členů na patnáct, předsedou MNV byl jmenován Josef Trhlík. V tomto roce došlo také k přestěhování úřadovny MNV z čp. 34 do místnosti v nově zadaptovaném hasičském skladišti.

Vládním nařízením č. 119/1951 Sb., o tajemnicích místních národních výborů, byla upravena působnost tajemníků MNV jako jejich plně uvolněných funkcionářů. Tajemník byl výkonným orgánem MNV a za svou činnost odpovídal jeho předsedovi a radě; řídil se jejich pokyny, zúčastňoval se všech schůzí pléna a rady MNV, působil jako politický a odborný poradce a pomocník MNV a to zejména v oblasti zemědělské výroby; za svou činnost odpovídal i předsedovi a tajemníkovi nadřízeného okresního národního výboru.

Na základě demise podané dosavadním předsedou Jiřím Trhlíkem došlo dne 1. ledna 1953 ke jmenování nového předsedy MNV, kterým se stal Josef Košan.

Do existence národních výborů významně zasáhlo v roce 1954 přijetí ústavního zákona č. 12/1954 Sb., o národních výborech, zákona č. 13/1954 Sb., o národních výborech, zákona č. 14/1954 Sb., o volbách do národních výborů, na jehož základě proběhly 16. května 1954 první volby do národních výborů. Dosud byli členové národních výborů jmenováni okresním národním výborem na návrh Národní fronty. Volební období bylo tříleté, do té doby fungující referentský systém, kdy určení členové rady měli přidělené jednotlivé úřední agendy, které zajišťovali ve spolupráci s příslušnou komisí národního výboru, a kteří za svou činnost byli odpovědní plenárnímu zasedání a radě, byl zrušen.

V těchto volbách byl za každý volební obvod zvolen jeden člen národního výboru, který ve svém volebním obvodu obdržel nejvyšší počet hlasů. Předsedou MNV Zahrádka byl na ustavující schůzi MNV Zahrádka dne 16. května 1954 zvolen Josef Košan, tajemníkem Vojtěch Fronk. Ten byl pro špatné plnění povinností vyplývajících z této funkce v polovině září 1954 odvolán a na jeho místo byl zvolen Jan Chodora.

Tehdy působily u národního výboru čtyři stálé komise, a to: finanční, zemědělská, kulturní a vyživovací.

Další volby se konaly na základě zákona č. 11/1957 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o volbách do národních výborů. Tímto zákonem byl pozměněn a doplněn zákon č. 14/1954 Sb., o volbách do národních výborů.

V polovině roku 1960 byly na území státu provedeny územní změny, které se dotkly i obce Zahrádka. S účinností od 1. července 1960 došlo na základě zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, k reorganizaci krajů a sloučením Plzeňského a Karlovarského vznikl kraj Západočeský. Zároveň došlo ke zřízení nového okresu Plzeň-jih, do něhož byly zahrnuty nejen obce spadající pod správu stávajícího ONV Blovice, ale i ONV Přeštice a ONV Stod.

Další volby do MNV se konaly podle nového územního uspořádání dne 12. června 1960 na celém území státu. V souladu se zákonem č. 39/1960 Sb., o volbách do národních výborů, se do národních výborů místo členů volili poprvé poslanci. Zákon č. 65/1960 Sb., o národních výborech, upravil působnost MNV. Zároveň bylo volební období prodlouženo ústavním zákonem č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, z původních tří na čtyři roky.

Ústavním zákonem č. 75/1963 Sb., o skončení volebního období Národního shromáždění, Slovenské národní rady a národních výborů, bylo k 12. červnu 1964 ukončeno volební období orgánů zvolených v r. 1960.

Okresní národní výbor Plzeň-jih na základě jednání rady ONV dne 5. prosince a 20. prosince 1963 schválil na 29. plenárním zasedání ONV Plzeň-jih ze dne 28. ledna 1964 sloučení obce Zahrádka s obcí Čížkov se zpětnou platností k 1. lednu 1964. Název správního celku byl stanoven na MNV Čížkov se sídlem tamtéž. Tímto rozhodnutím MNV Zahrádka zanikl a ani po vydání zákona České národní rady č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), obnoven nebyl.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Archiválie archivního fondu MNV Zahrádka byly do archivu předávány v následujících přírůstcích.

První část archivního fondu, podací protokol z let 1945–1947, hlavní kniha z let 1948–1949 a spisový materiál z let 1945–1949, byla předána k uložení Okresnímu archivu v Přešticích v roce 1957. Do knihy přírůstků Okresního archivu v Přešticích byly archiválie zapsány bez uvedení čísla přírůstku. Po vzniku okresu Plzeň-jih v r. 1960 byly archiválie původně uložené v Okresním archivu v Přešticích předány do správy Okresního archivu Plzeň-jih v Blovicích.

V roce 2012 byl do archivu po provedeném výběru archiválií mimo skartační řízení u Obecního úřadu Čížkov (č. j. SOAP/050-0035/2012) předán 1 karton archiválií z let 1960–1962, do knihy přírůstků byl zapsán pod č. př. 3/12.

Dne 28. února 2013 předal Obecní úřad Čížkov do Státního okresního archivu Plzeň-jih se sídlem v Blovicích na základě skartačního řízení (č. j. SOAP/050-0090/2013) první díl pamětní knihy obce Zahrádka z let 1922–1956. Do knihy přírůstků byla pamětní kniha zapsána pod č. př. 11/13.

MNV se ve spisové službě, i když nedůsledně (nepřiděloval ukládací ani skartační znaky u příslušných spisů v podacím protokolu ani přímo na spisy), částečně řídil podle centrálně vydaného spisového řádu, o čemž svědčí vedení podacího protokolu (inv. č. 3) v letech 1945–1947 a přidělování čísel jednacích. Otisky prezenčního razítka se na korespondenci nenachází.

Archiválie určené k předání do archivu byly vybrány podle příslušných předpisů a skartačních řádů pro národní výbory.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Archivní fond obsahuje archiválie původce, kterým byl MNV Zahrádka (archiválie z let 1945–1962) a část archiválií původce, kterým byl Obecní úřad Zahrádka (archiválie z let 1922–1945). Časové rozmezí archivního fondu MNV Zahrádka je (1922) 1945–1962.

Archivní fond MNV Zahrádka obsahuje celkem 2 úřední knihy z let (1922) 1945–1956, 1 podací protokol z let 1945–1947 a karton spisů z let 1945–1962.

Archiválie MNV Zahrádka jsou uloženy také jako posteriora v již inventarizovaném archivním fondu Archiv obce Zahrádka. Jedná se o knihu zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva (inv. č. 3) z let 1928–1945 (1948), pokladní deník (inv. č. 7) z let 1924–1945 (1950) a likvidační strážka (inv. č. 8) z let 1924–1945 (1950). Tyto archiválie byly v archivním fondu Archiv obce Zahrádka ponechány z důvodu převažující agendy vedené tímto obecním úřadem.

Prius archivního fondu MNV Zahrádka tvoří časový rozsah 1922–1945 u pamětní knihy (inv. č. 2) s časovým rozsahem (1922) 1945–1956. Jedná se o společnou knihu, jež byla v letech 1922–1956 vedena dvěma původci, a to v letech 1922–1945 Obecním úřadem Zahrádka a v letech 1945–1956 MNV Zahrádka.

Protože, jak již bylo poznamenáno v II. kapitole, pracovníci MNV se při výkonu spisové služby spisovým řádem řídili velmi nedůsledně – vedli pouze podací protokoly a přidělovali čísla jednací podle těchto protokolů, bylo tedy pro pořádání spisů využito umělé Schéma pro pořádání spisů archivních fondů místních národních výborů obsažené v Metodickém pokynu pro inventární zpracování archivních fondů národních výborů ve Státním oblastním archivu v Plzni, č. j. SOAP/006-3120/2007.

Z výše uvedeného metodického pokynu vychází i rozdělení archivního fondu MNV Zahrádka, a to vzhledem k dochovaným archiváliím pouze na oddíl Úřad národního výboru, Tento oddíl je rozdělen na část věnovanou úředním knihám a část věnovanou spisovému

materiálu. Část věnovaná úředním knihám v sobě zahrnuje účetní knihu zastoupenou hlavní knihou a dále pamětní knihu. Část věnovaná spisovému materiálu je rozdělena na pododdíl registraturních pomůcek s jedním podacím protokolem a pododdíl spisů, který zahrnuje archiválie ve spisové podobě rozdělené věcně.

Inventární jednotky jsou tvořeny následujícím způsobem: každá úřední kniha tvoří samostatnou inventární jednotku, stejně tak i podací protokol. U spisů pak byla inventární jednotka vytvořena každým oddílem spisů.

Po formální stránce je archivní pomůcka vyhotovena na základě metodického pokynu ředitele Státního oblastního archivu v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek (č. j. SOAP/006-0767/2010), jeho dodatku (č. j. SOAP/006-1300/2014) a informace k tomuto dodatku (č. j. SOAP/006-0813/2015), metodického pokynu č. 1/2013 odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra (č. j. MV-46913/AS-1/AS-2013) a podle metodického pokynu pro inventární zpracování archivních fondů národních výborů ve Státním oblastním archivu v Plzni (č. j. SOAP/006-3120/2007).

Jazykem celého archivního fondu je čeština.

Vzhledem k absenci dalších dokumentů s archivní hodnotou dochovaných z činnosti původce, je archivní fond z hlediska úplnosti materiálu považován za torzo. Chybí zápisy ze schůzí pléna a rady z let 1945–1963, podací protokoly z let 1948–1963 a zápisy ze schůzí komisí, knihy příjmů a výdajů z celého působení MNV Zahrádka.

Před vlastní inventarizací archivního fondu došlo k jeho fyzickému vyčištění a zabalení knih do balicího papíru. Archivní fond je poškozen v následujících případech: inv. č. 1 má uvolněný hřbet a u inv. č. 3 jsou potrhané a zpřehýbané listy. Spisový materiál uložený v kartonu je částečně poškozen rží.

U inv. č. 11 (rejstřík vlastníků–uživatelů) je datace archiválií určena odhadem a je uvedena v hranatých závorkách.

Před zpracováním byla celková metráž archivního fondu 0,19 bm.

Po inventarizaci je celková metráž archivního fondu 0,10 bm, z toho připadá 0,05 bm na úřední knihy, 0,02 na podací protokol a 0,03 bm na karton.

Rozdíl v počtu a skladbě evidenčních jednotek archivního fondu původně uvedených na EL NAD a současným stavem je způsoben vyčleněním archiválií do následujících archivních fondů.

Do archivního fondu Základní devítiletá škola Čížkov byly vyčleněny rozpočty školní obce z let 1947–1949 o celkové metráži 0,01 bm.

Do nově vzniklého archivního fondu Hasičský sbor Zahrádka byly vyčleněny účetní uzávěrky hasičského sboru 1946–1948 o celkové metrži 0,01.

Další nově vytvořený archivní fond, který vznikl vyčleněním archiválií z archivního fondu MNV Zahrádka, je osobní fond Šimáně Jan (EL NAD 1526) z roku 1969 o celkové metrži 0,01 bm, nalezený při GI 2012 v podacím protokolu Archivu obce Zahrádka (inv. č. 12). Při GI 2012 byl chybně zařazen mezi archiválie archivního fondu MNV Zahrádka, proto byl z tohoto archivního fondu při jeho inventarizaci vyjmut a vytvořil samostatný archivní fond.

Spisový materiál byl při inventarizaci archivního fondu vyňat ze dvou kartonů a následně uložen pouze do jednoho kartonu.

Vyřazení archiválií z evidencí NAD z důvodu přehodnocení významu nebylo v archivním fondu provedeno.

Zápisy o přesunu dokumentů mezi výše uvedenými archivními fondy jsou součástí jejich spisů o fondech.

Archivní fond je uložen ve Státním okresním archivu Plzeň-jih se sídlem v Blovicích.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Archivní materiál uložený v archivním fondu Místní národní výbor Zahrádka lze využít při studiu veřejné správy, politických, společenských, hospodářských a ekonomických poměrů v obci. Základním zdrojem informací jsou pro badatele zápisy vedené v pamětní knize obce (inv. č. 2). Informace o hospodaření obce v letech 1948–1949 lze čerpat z hlavní knihy (inv. č. 1).

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

V roce 2015 ve Státním okresním archivu Plzeň-jih se sídlem v Blovicích archivní fond Místní národní výbor Zahrádka uspořádala a archivní pomůcku vyhotovila Jana Mašková.

V Blovicích dne 11. 8. 2016

.....
Jana Mašková

Seznam použitých pramenů a literatury

1. Prameny

a) archivní

SOkA Plzeň-jih se sídlem v Blovicích, Archiv obce Zahrádka: Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva, 1928–1945 (1948), inv. č. 3

b) tištěné

Statistický lexikon obcí v Republice československé : –Úřední seznam míst podle zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 266 Sb. zák. a nař. I. Země česká. Praha: Orbis, 1934.

Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850–1970, I. díl, sv. 1. Praha: Federální statistický úřad, 1978.

Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850–1970, II. díl, sv. 1. Praha: Federální statistický úřad, 1978.

Seznam matričních obvodů v českých krajích, Praha: Ministerstvo vnitra, 1950

2. Literatura

ČECHOVÁ, Gabriela. Vývoj organizace a působnosti národních výborů v českých zemích v letech 1945–1960, *Archivní časopis*, 1962, roč. 12, s. 129-147.

ŠTROBLÍK, Vladimír. Vývoj místních a městských národních výborů na území České republiky (1945–1990), *Archivní časopis*, 2001, roč. 51, str. 73-90.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost.* Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

Příloha

Seznam použitých zkratk

AP	archivní pomůcka
bm	běžný metr
ev. jedn. č.	evidenční jednotka číslo
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
inv. č.	inventární číslo
kar	karton
MNV	místní národní výbor
ONV	okresní národní výbor
ppr	podací protokol
Sb.	sbírka
ukn	úřední kniha

INVENTÁRNÍ SEZNAM

Úřad národního výboru**I. Úřední knihy****a) Účetní knihy**

1	Hlavní kniha	1948–1949	ukn 1
---	--------------	-----------	-------

b) Pamětní knihy

2	Pamětní kniha Obecní úřad Zahrádka 1922–1945 Místní národní výbor Zahrádka 1945–1956	(1922) 1945–1956	ukn 2
---	--	------------------	-------

II. Spisový materiál**a) Registraturní pomůcky**

3	Podací protokol	1945–1947	ppr 1
---	-----------------	-----------	-------

b) Spisy**Organizace činnosti národního výboru**

4	Statistický výkaz – jednorázové šetření o rybnících	1954	kar 1
---	---	------	-------

Finanční hospodaření

5	Rozpočty obce (v tom rozpočet ústavu chudých)	1945–1949	kar 1
---	---	-----------	-------

6	Účetní uzávěrky obce	1945–1948	kar 1
---	----------------------	-----------	-------

Zemědělská půda

7	Soupis půdy	1948	kar 1
---	-------------	------	-------

8	Přihlášky o přiděl půdy	1948	kar 1
---	-------------------------	------	-------

9	Seznam evidenčních listů	1962	kar 1
---	--------------------------	------	-------

10	Seznam evidenčních listů a vložek k evidenčním listům, jednotná evidence půdy	1960	kar 1
----	--	------	-------

11	Rejstřík vlastníků – uživatelů půdy	[1960]	kar 1
----	-------------------------------------	--------	-------

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
Lesní hospodářství			
12	Převzetí lesa MNV do správy Lesního hospodářství Spálené Poříčí	1954	kar 1
13	Zpřesnění a doplnění zápisu o převzetí lesů	1955	kar 1
Myslivost			
14	Honební okrsek Zahradka – prohlášení za samostatný okrsek	1947	kar 1

Název archivní pomůcky:	Místní národní výbor Zahrádka
Značka archivního fondu:	MNV Zahrádka
Časové rozmezí:	(1922) 1945–1962
Počet evidenčních jednotek:	4 (2 úřední knihy, 1 podací protokol, 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	14
Rozsah v bm:	0,10
Stav ke dni:	11. 8. 2016
Zpracovatelka archivního fondu:	Jana Mašková
Zpracovatelka archivní pomůcky:	Jana Mašková
Počet stran:	15
Počet exemplářů:	5
Schválila:	Mgr. Petra Martínková
	dne 11. 8. 2016 – č. j. SOAP/050-0506/2016